

Guia Docent de l'assignatura

Any 2025 - 2026

CURES INFERMERES EN EL PROCÉS D'ENVELLIR

Codi: 106113

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	OB	3	2

Contacte	Ús dels idiomes
<u>Responsable:</u> Hernández Martínez-Esparza, Elvira ehernandezma@santpau.cat <u>Professorat:</u> Hernández Martínez-Esparza, Elvira ehernandezma@santpau.cat Campillo Zaragoza, Beatriz bcampillo@santpau.cat	Grup 1 : Català

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials, però és aconsellable haver superat els cursos anteriors.

Contextualització i objectius

És una assignatura obligatòria de 6 crèdits ECTS que pertany al mòdul de Ciències de la Infermeria (60 ECTS), forma part de la matèria Bases de la Infermeria i està programada al segon semestre de tercer curs.

El propòsit de l'assignatura és que l'alumnat sigui capaç d'analitzar el procés d'envelliment de salut-malaltia, de malaltia crònica i de la cura i tractament de la persona en aquesta etapa vital. Conèixer les alteracions relacionades amb els síndromes geriàtrics que com conseqüència generen un estat de fragilitat, requereix de l'habilitat necessària per liderar unes cures amb criteri de seguretat, eficiència i qualitat. Pretén finalment donar eines per una atenció infermera centrada en la persona vella tant sana com malalta, a la família, al cuidador principal i també a l'equip interdisciplinari de salut.

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

1. Diferenciar les modificacions a nivell físic, psicològic, social, econòmic i cultural relacionat amb el procés d'envellir.
2. Analitzar les característiques del procés d'envellir en el ésser humà i condicionants terapèutics i rehabilitadors en les cures a la persona.
3. Descriure les alteracions de salut relacionades amb els síndromes geriàtrics més prevalents.
4. Identificar els factors de risc determinants en el procés de salut-malaltia a nivell físic, emocional, social i ambiental.
5. Analitzar les intervencions més adequades en relació al tipus de problema de salut, causes, conseqüències relacionades amb el procés d'envellir i final de vida.
6. Identificar les cures i intervencions infermeres dirigides a la persona vella i a les seves famílies mitjançant l'evidència científica i guies de la pràctica clínica.
7. Descriure les cures orientades per la promoció i educació de la salut en l'atenció gerontològica, i readaptació de la vida diària mitjançant els recursos de proximitat i recolzament.
8. Dissenyar cures dirigides a la persona en situació de malaltia avançada i en situació de final de vida tenint en compte els valors i preferències de la persona i la seva família.

Competències i resultats d'aprenentatge

Competència	Resultats d'aprenentatge
ESPECÍFIQUES	
E01. Prestar una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones que s'atenen, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen en les normes legals i deontològiques aplicables.	E01.18. Identificar les modificacions estructurals, funcionals, psicològiques i de formes de vida associades al procés d'envellir, així com les necessitats de cures infermeres que es deriven d'aquestes modificacions. E01.19. Descriure les alteracions de salut més prevalents en la persona vella, les seves manifestacions (necessitats alterades) i les cures infermeres a desenvolupar en aquests problemes de salut. E01.23. Descriure intervencions orientades a la readaptació de la vida diària mitjançant recursos de proximitat i recolzament.
E02. Planificar i prestar cures d'infermeria adreçades a les persones, família o grups, enfocades als resultats en salut, avaluant llur impacte mitjançant guies de pràctica clínica i assistencial, que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.	E02. 01. Identificar les guies de pràctica clínica i assistencials relacionades amb l'atenció a les demandes de salut de les persones durant tot el cicle vital i en les alteracions que es puguin presentar.

E05. Dissenyar sistemes de cures adreçades a les persones, família o grups, avaluant llur impacte i establint les modificacions oportunes.	E05.05. Dissenyar cures infermeres emprant els instruments adequats a la situació de la persona al llarg de tot el seu cicle vital posant atenció a la normativa vigent, la millor evidència existent i els estàndards de qualitat i seguretat. E05.06. Aplicar els coneixements sobre la fisiopatologia i els condicionants de la salut en les cures infermeres.
E06. Basar les intervencions infermeres en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.	E06.06. Analitzar les intervencions infermeres justificant-les amb evidències científiques o aportacions d'experts que les recolzin.
E09. Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, tot recolzant el coneixement de les conductes preventives i terapèutiques.	E09.05. Identificar els factors de risc determinants en el procés de salut-malaltia a nivell físic, emocional, social i ambiental.
E10. Protegir la salut i el benestar de les persones, família o grups atesos tot garantint la seva seguretat.	E10.07. Descriure les normes de seguretat a tenir en compte davant de problemes produïts per situacions clíniques relacionades amb l'administració farmacològica d'acord a la normativa vigent.
E18. Demostrar que coneix les estratègies per adoptar mesures de confort i atenció de símptomes adreçades a la persona i la família, en l'aplicació de cures pal·liatives que contribueixen a alleugerir la situació de malalts en situació avançada i terminal.	E18.01. Identificar les necessitats d'atenció i les estratègies de cures infermeres a les persones en situació de malaltia avançada i en situació de final de vida així com les de llurs familiars. E18.02. Analitzar les bases de les cures pal·liatives en persones en situació crítica i processos de final de vida. E18.03. Analitzar les bases de les cures en persones amb dolor. E18.04. Identificar les diferents mesures de confort a nivell físic, emocional i espiritual en la fase avançada de la malaltia i en situació de final de la vida. E18.05. Dissenyar cures adreçades a persones en situació de malaltia avançada i en situació de final de vida que recullin les estratègies adequades per a millorar el confort i alleugerir la situació, posant atenció als valors i preferències de les persones malaltes i les seves famílies. E18.06. Reconèixer les respostes psicosocials davant la pèrdua i la mort i conèixer les mesures oportunes per ajudar a les persones i famílies en aquestes circumstàncies.

E20. Utilitzar la metodologia científica a les seves intervencions.

E20.03. Desenvolupar habilitats d'aplicació del mètode científic a les intervencions infermeres.

GENERALS / BÀSIQUES

G01. Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.

G01.03. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per a desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.

G02. Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.

G02.01. Identificar les implicacions socials, econòmiques i mediambientals de les activitats acadèmiques i professionals de l'àmbit de coneixement propi.

G03. Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.

G03.02. Analitzar críticament els principis i valors que regeixen l'exercici de la professió infermera.

G03.03. Analitzar les dificultats, els prejudicis i les discriminacions, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

G04. Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.

G04.02. Analitzar les desigualtats de gènere així com els factors que les sustenten des dels diferents sistemes: El sistema familiar, el de parentiu, l'econòmic, el polític, el simbolisme i els sistemes educatius.

B01. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i es sol trobar a un nivell que, si bé se secundar en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

B03. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Contingut

MÒDUL 1. Contextualització de la gerontologia

- 1.1. Conceptes generals: gerontologia, geriatria, envelliment, demografia de l'envelliment.
- 1.2. Evolució històrica de la infermeria gerontològica i geriàtrica. Competències de la infermera en l'atenció geriàtrica i gerontològica.
- 1.3. Teories de l'envelliment.
- 1.4. Estereotips, mites i estigmes.

MÒDUL 2. Procés d'envellir i la persona vella sana.

- 2.1. Canvis físics.
- 2.2. Canvis psíquics.
- 2.3. Canvis socials i culturals. Jubilació.
- 2.4. Persona vella sana:
 - 2.4.1. Necessitades de Salut en l'etapa de la vellesa.
 - 2.4.2. Envelliment actiu. Envelliment saludable
 - 2.4.3. Salut i qualitat de vida en las persones grans.
 - 2.4.4. Claus en la intervenció en salut: exercici físic i alimentació i activitats de prevenció dirigides a les persones velles.
 - 2.4.5. Recursos per l'autocura i la promoció de la salut

MÒDUL 3. La persona vella malalta.

- 3.1. Procés de malaltia en la persona gran. Característiques i simptomatologia.
- 3.2. Valoració Geriàtrica integral. Historia de vida.
- 3.3. Problemes de salut de les persones velles i gènere: Síndromes Geriàtrics:
 - 3.3.1. Factors de risc determinants en el procés de salut-malaltia a nivell físic, emocional i social de la persona vella i entorn. Desigualtats de gènere.
 - 3.3.2. Conseqüències de la malaltia en el entorn de la persona.
 - 3.3.3. Cures infermeres en relació a les necessitats de salut de la persona vella: Valoració, diagnòstic, objectius, prevenció, intervencions i avaluació.
- 3.4. Model d'atenció gerontològic i geriàtric:
 - 3.4.1. Característiques i evolució del model de cures i l'atenció integrada a la persona vella.
 - 3.4.2. Atenció Sociosanitària i intermèdia. Recursos de proximitat i recolzament dirigits a la persona vella i família. Recursos formals i informals.
- 3.5. Aspectes específics de la terapèutica farmacològica en el vell. Polifarmacologia, criteris de conciliació farmacològica i d'administració.
- 3.6. La comunicació terapèutica afectiva en geriatria.
- 3.7. Problemes ètics de la vellesa.
- 3.8. Pèrdua i dol en el procés de final de vida:
 - 3.8.1. Mesures de confort a nivell físic, emocional i espiritual en la fase avançada de la malaltia i en situació de final de la vida.
 - 3.8.2. Atenció infermera de la persona vella al final de la vida i en el procés de la mort.

Metodologia

El plantejament metodològic de l'assignatura parteix de considerar que el protagonista en el procés d'aprenentatge és l'estudiant. Aquest ha de ser actiu i participatiu en tot el procés i el professorat li ha de donar suport, aportant la informació i els recursos necessaris perquè es dugui a terme l'aprenentatge. En el quadre que hi ha a continuació es mostra la planificació de les activitats dirigides, supervisades i autònomes.

Activitat dirigida:

L'assignatura disposa d'un únic grup. Per afavorir la participació activa es proporciona a l'alumnat, articles i enllaços d'ampliació de coneixements amb la finalitat que puguin fer lectura prèvia del tema treballat en els classes.

L'alumnat ha d'assistir als seminaris programats, abans de la pràctica clínica en centres assistencials, que permeten l'adquisició d'habilitats clíniques i de les competències de l'assignatura mitjançant pràctiques de l'aula. L'assistència és obligatòria al 100%.

Activitat supervisada:

El treball en grup tutoritzat es realitza en grups reduïts. Per la realització d'aquestes activitats s'ofereix a l'alumnat un guió.

Les tutories es realitzaran de manera presencial o per via electrònica, individuals o en petits grups.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Teoria (TE) Pràctiques a aula (PAUL)	33	1,32	E01.18, E01.19, E01.23, E06.06, E09.05, E10.07, E18.02, E18.04 E02.01, E05.05, E05.06, E18.01, E18.03, E18.05, E20.03
Seminaris (SEM)	12	0,48	B01, B03 G01.03, G02.01, G03.02, G03.03, G04.02
Tipus: Supervisades			
Tutories programades:	1	0,04	B03
Tipus: Autònomes			
Estudi personal consultes bibliogràfiques i documents. Elaboració de treballs.	90	3,6	E01.18, E01.19, E01.23, E05.05, E05.06, E06.06, E09.05, E10.07, E18.02, E18.04, E18.06. E02.01, E18.03, E18.05, B01, B03 G01.03, G02.01, G03.02, G03.03, G04.02

El professorat destinarà aproximadament uns 15 minuts un cop finalitzada l'assignatura a permetre que els seus estudiants puguin respondre les enquestes de valoració sobre l'actuació docent i l'assignatura.

Avaluació

Hi ha tres moments clau en l'avaluació de l'assignatura: avaluació inicial, avaluació continuada i avaluació recuperació.

Avaluació inicial

L'avaluació inicial, es realitza el primer dia de classe de l'assignatura. L'objectiu és identificar el nivell d'entrada de l'alumnat pel que fa als coneixements previs i els seus interessos respecte als continguts d'aprenentatge de l'assignatura.

Instrument d'avaluació: Un qüestionari d'avaluació inicial.

Avaluació continuada

L'objectiu és verificar l'evolució i progrés de l'aprenentatge de l'alumnat.

Instruments d'avaluació:

- **Seminaris (20%)** : L'assistència als seminaris teòric-pràctics és obligatòria i s'avaluarà mitjançant activitats reflexives individuals.
- **Avaluacions escrites:** proves objectives (40%)
- **Informes / Treballs en grup** (22,5%)
- **Informes / Treballs individuals** (17,5%)

La qualificació de l'assignatura ve donada per la mitja ponderada de les notes obtingudes en aquestes proves.

Per aprovar l'assignatura cal haver realitzat i aprovat cadascuna de les activitats amb un 5,0 com a nota mínima, en una escala del 0 – 10.

En les proves tipus test les respostes negatives resten segons la següent fórmula:

$x = \text{encerts} - (\text{errors} / n-1)$, sent n el nombre d'opcions de resposta.

Les activitats i/o treballs de la formació contínua han d'entregar-se en el període establert. Els treballs es regiran per la normativa de presentació de treballs de l'EUI.

Es realitzarà retroacció del resultats de les proves d'avaluació a través de l'aula i de tutories si s'escau. La rúbrica d'avaluació del treball està disponible a l'aula virtual.

Qualificació

- 0 a 4,9: Suspens
- 5,0 a 6,9: Aprovat
- 7,0 a 8,9: Notable
- 9,0 a 10: Excel·lent (en el cas que l'estudiant hagi obtingut una nota igual o superior a 9 podrà optar, a criteri del professor/a, a una matrícula d'honor).

Activitat de recuperació

1. Es determina una única data per a l'activitat de recuperació per a tots els estudiants.
2. Es proposa una activitat de recuperació als estudiants que hagin estat avaluats prèviament per un conjunt d'activitats el pes mínim dels quals equivalgui a 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura i que hagin obtingut una nota final inferior a 5 i superior a 3,5.
3. Aquesta prova consistirà en una activitat avaluativa de la/les prova/es no superades.
4. Les proves de recuperació seran determinades pel professorat.
5. El professorat pot excloure del procés de recuperació aquelles activitats que, per la seva naturalesa, consideri que no son recuperables.
6. En el cas que l'estudiant superi la prova de recuperació corresponent a la part suspesa, la nota màxima d'aquesta serà un 5.
7. La nota de la recuperació substituirà la nota obtinguda originalment i es re calcularà la nota ponderada final.
8. Un cop superada l'assignatura, aquesta no podrà ser objecte de nova avaluació.

No avaluable

Es considera que l'assignatura serà no avaluable en el moment que es compleix una d'aquestes circumstàncies :

1. No haver entregat cap de les activitats d'avaluació contínua previstes en la guia docent.
2. No haver assistit a cap de les sessions pràctiques o obligatòries, quan aquestes siguin necessàries per avaluar competències específiques i així s'indiqui a la guia docent.
3. No haver-se presentat a la prova final (examen, prova escrita o oral, defensa de treball, etc.), si aquesta representa un percentatge essencial de la qualificació.
4. No haver completat el mínim exigít de participació en activitats formatives (per exemple, seminaris, presentacions, fòrums, etc.), quan aquestes formen part de l'avaluació.
5. No haver lliurat el treball final o projecte obligatori, si aquest constitueix una evidència central de l'aprenentatge de l'assignatura.

Revisió d'examen

Una vegada publicada la nota final, l'estudiant pot sol·licitar la revisió de la prova en el període establert. No s'accepten sol·licituds de revisió en dates fora d'aquest període.

Procediment en cas de còpia / plagi

1. La **còpia o plagi** en qualsevol tipus d'activitat d'avaluació constitueixen un delicte, i es penalitzarà amb un 0 com a nota de l'assignatura perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0).
2. Si durant la realització d'un treball individual a classe, el/la professor/a considera que un estudiant està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació, i per tant, tindrà suspesa l'assignatura.
3. Es considerarà que un treball, activitat o examen està "copiat" quan reproduceix tot o una part significativa del treball d'un/a mateix/a, d'un altre company o companya.
4. Es considerarà que un treball o activitat està "plagiat" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor o autora sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital.

L'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA)

L'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) queda regulat segons el tipus de treball a realitzar:

1. En el cas que el treball tingui com a objectiu una reflexió personal i l'aprenentatge significatiu de l'estudiant, **l'ús de tecnologies d'IA és prohibit** en qualsevol de les seves fases de realització. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA (per exemple, resums, traduccions, redacció de textos o creació d'imatges) serà considerat una falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, així com sancions majors en casos de gravetat.
2. En altres treballs, **es permet l'ús restringit de tecnologies d'IA** exclusivament en aquelles tasques de suport, com ara la cerca bibliogràfica o d'informació, la correcció de textos, les traduccions, i altres situacions específiques que s'indiquin. En aquests casos, l'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà una falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, així com sancions majors en casos de gravetat.

En qualsevol cas, en la descripció de cada treball el professor responsable indicarà de manera clara **si s'aplica l'ús prohibit o l'ús restringit d'IA**.

Aspectes de l'avaluació relacionats amb valors i actituds

1. El/la professor/a podrà disminuir, entre 1 i 2 punts la nota de l'assignatura quan de manera reiterada, l'estudiant no respecti les indicacions del comportament en l'aula i/o pertorbi el funcionament normal de la mateixa.
2. "No es tolerarà cap falta de respecte a les companyes, als companys o al professorat. Tampoc es toleraran actituds homòfobes, sexistes o racistes. Qualsevol estudiant en què es detectin alguna de les actituds anteriorment descrites, se'l qualificarà de suspès a l'assignatura."

Aspectes formals de treballs escrits

En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació.

Altres consideracions

1. Totes les proves avaluatives estaran publicades en la programació diària i en el calendari de les activitats formatives i avaluatives.
2. L'alumnat que repeteix l'assignatura pot sol·licitar al començament de curs realitzar només una avaluació de síntesi final (article 117, pàgina 46 de la Normativa acadèmica de la Universitat Autònoma de Barcelona (Aprovada per acord del Consell de Govern de 7 de juliol de 2022, i modificada per acord de Consell de Govern d'1 de febrer de 2023)).

Els estudiants en segona o més matrícula que s'hagin presentat a totes les proves d'avaluació el curs anterior, poden optar a avaluar-se amb una única activitat d'avaluació de síntesi. Aquesta activitat consistirà en un examen en finalitzar l'assignatura coincidint amb l'examen escrit de l'assignatura. Els estudiants en segona o més matrícula que vulguin optar a l'examen de síntesi ho han de comunicar per escrit al professorat responsable de l'assignatura dues setmanes abans de la data publicada.

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
. Assistència i participació activa en Seminaris (SEM). . Avaluació mitjançant casos pràctics en Seminaris (SEM)	20%	5,5	0,22	E01.18, E01.19, E02.01, E05.05, E05.06, E06.06, E09.05, E10.07, E18.01, E18.02, E18.03, E18.04, E18.05, E18.06, E20.03. B01, B03 G01.03, G02.01, G03.02, G04.02
. Avaluacions escrites: proves objectives.	40%	2	0,08	E01.18, E01.19, E01.23, E02.01, E05.05, E05.06, E06.06, E09.05, E10.07, E18.01, E18.02, E18.03, E18.04, E18.05, E18.06, E20.03. B01, B03 G01.03, G02.01, G03.02, G03.03, G04.02
. Entrega d'informes / treballs escrits: - Individuals - Grupals	17,5% 22,5%			E01.18, E01.19, E01.23, E02.01, E05.05, E05.06, E06.06, E09.05, E10.07, E18.01, E18.02, E18.03, E18.04, E18.05, E18.06, E20.03. B01, B03 G01.03, G02.01, G03.02, G03.03, G04.02

Bibliografia

Llibres:

- **Abizanda Soler, P; Rodríguez Mañas, L.** Tratado de medicina geriàtrica. 2015. Elsevier Masson, Barcelona,.ISBN: 84-9022-120-4
- **García Hernández M; Martínez Sellarés R.** Enfermería y envejecimiento. 2012. Elsevier España S.L. ISBN: 84-458-2117-6

Recursos a internet:

- Sociedad Española de Enfermería Geriátrica y Gerontológica SEEGG: <https://seegg.es/>
- Grupo Nacional para el Estudio y Asesoramiento en Úlceras Por Presión y heridas crónicas. GNEAUPP: <https://gneaupp.info/>
- Societat Catalana de Geriatria i Gerontologia, SCGiG: <https://scgig.cat/>
- Revista Gerokomos: <https://gerokomos.com/>

Programari

- Moodle
- Kahoot